

ΑΣΤΡΑΠΟΚΑΜΑ (σ. 158). Ἡ πορεία τῆς Φρουρᾶς, ὅση ἀπόμεινε ἀπὸ τῆς Ἑξοδος τῆ θυσία, εἶναι βέβαια ἀπὸ τὰ πιὸ τραγικὰ περιστατικά, πὺν μπορεῖ νὰ δώσῃ ἢ Μούσα τοῦ πολέμου ὡς θέμα δύσκολο, κ' ἴσως ἀδύνατο, στὸν ποιητὴ εἴτε τὸν πεζογράφο. Τὸ χορὸ τοῦ Λιδορικιοῦ γραφτὴ πηγὴ, περίπτου σύγχρονη, τὸν ἐπιβεβαιώνει. Σ' ἓνα μεγάλο, περίεργο καὶ κάπως ψυχρὸ ποίημα ἀνυπόγραφο, ἴσως τοῦ Γ. Τερτσέτη, βρίσκονται οἱ παρακάτου στίχοι, μαζὶ μ' αὐτὸ τὸ σημείωμα τοῦ ποιητῆ στὸ τέλος : («Γεν. Ἐφημερὶς» 18 Ἰουν. 1832). Ἀκολουθοῦν οἱ στίχοι τοῦ ἀνωτέρου ποιητῆ.

*Ὡ χιονισμένε Παρνασσέ, σπηλιές στοῦ Λοιδορίκι,
σεῖς εἶδετε καλὸν χορὸν ἀπ' ἄνδρες καὶ γυναῖκες,
ὁμορφονιές καὶ γέροντες κ' ἀνδρειωμένοι νέοι
σταίνουν ζωνάρι ἓνα χορὸ κ' εὐμορφα τραγουδᾶνε
κ' οἱ νιές ὁποῦ χορεύουσε φοροῦν ἀνδρῖκια ροῦχα,
καὶ μ' ἄρματα πλακώνουνε τὰ τρυφερὰ βυζιά τους.
Εἶναι τὰ Ἑλληνόπαιδα, πὺν ἀπὸ τὸ Μισολόγγι
μὲ τὰ σπαθιά τους γλύτωσαν στῆς νύχτας τὸ φεγγάρι,
καὶ τῶρα σταίνουνε χορὸ, ψηλὰ στοῦ Λοιδορίκι.*

Γιὰ κάποια γυναῖκα Μεσολογγίτισσα πὺν γλύτωσε μαζὶ μὲ τῆ Φρουρὰ βλ. ἐφημ. «Δυτικὴ Ἑλλάς», Μεσολόγγι, 22 Ἰουλ. 1884. Γιὰ τὰ θάσανα πὺν τραβήξανε στὸ δρόμο, μετὰ τὴν Ἑξοδο, οἱ Ἥρωες τῆς πολιορκίας νὰ τί γράφει ἡ ἔκθεσις ἡ δημοσιευμένη στῆ «Γεν. Ἐφημερίδα» 2 Ἰουν. 1826 : «... Ἦκολούθησαν τὸν δρόμον εἰς Δερβέκιστα διὰ μέσου τῶν δρυμῶνων καὶ τῶν φαράγγων, χωρὶς νὰ εὐρίσκωσιν οὐδὲ τροφήν, οὐδὲ ἄνθρωπον νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ, ὥστε ὑπὸ τῆς ταλαιπωρίας καὶ πείνας πολλοὶ ἀπέθανον καὶ ἄλλοι μὲν ἔφθασαν εἰς δύο, ἄλλοι δὲ εἰς τρεῖς ἡμέρας εἰς Δερβέκισταν, χωρίον τοῦ Ἀποκούρου, 8 ἕως 10 ὥρας ἀπέχον ἀπὸ Μεσολογγίου. Ἐκεῖ δὲν εὗρον κανένα τῶν κατοίκων, εἰμὴ μόνον τὰ σώματα τῶν ἔξω ὀπλαρχηγῶν, τὰ ὁποῖα καὶ αὐτὰ εἶχον σπάνιον τὴν τροφήν· διὸ δὲν ἠμπόρεσαν οὐδ' ἐκεῖ νὰ θεραπεύσωσι τὴν πείναν των. Ἦκολούθησαν λοιπὸν ταλαιπωρούμενοι οὕτως ἱκανὰς ἡμέρας, διερχόμενοι διὰ χωρίων ἀκατοικήτων, στερούμενοι

τροφῶν, ἕως ὅτου ἔφθασαν εἰς Σάλωνα.—Ἡ Σημαία τῆς Πολιορκίας ὑπάρχει ἀκόμα στοὺς ἀπογόνους τοῦ Νότη Μπότσαρη Πολλὰ στρατ. σώματα φιλονικήσανε τὴν κατοχὴ τῆς σημαίας αὐτῆς τῆς τόσο δοξασμένης. Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὺν ἀρχίζοντας ἡ πολιορκία, ἡ σημαία αὐτή, πὺν τὴν εἶχε τὸ σῶμα τοῦ Ν. Μπότσαρη, χτήμα τοῦ Σουλιώτη καπετάνου, πῆρε ἔπειτα, ὅσο προχωροῦσε ἡ πολιορκία, καὶ ὁ Νότης εἶχε τὸ γενικὸ πρόσταγμα γιὰ τὴ σεβαστὴ ἡλικία του, γενικὴ σημασία ὡς σημαία τῆς μεγάλης Φρουρᾶς, καὶ σημαιοφόρος ὁ Ἀργύρης ἄνθρωπος τοῦ Νότη.